

ÖZ

Hazırlayan : Yana SITDIKOVA
Üniversite : Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim Dalı : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bilim Dalı : Tarih
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans
Sayfa Sayısı : XIX-123
Mezuniyet Tarihi : 25 /05 /2011
Danışman : Prof. Dr. Remzi ATAÖĞLU

XIX. YÜZYILIN BAŞINDAN XX. YÜZYILIN İLK YILLARINA KADAR KIRGIZISTAN'DAKİ TATARLARIN SOSYAL HAYATI VE KÜLTÜRÜ

Tarih boyunca Kırgızistan Cumhuriyeti, çeşitli milletleri barındırarak binlerce insana vatan olmuştur. Her ulus kendine özgü tarihi, örf-âdetleri, dini ve dili gibi bir mozaik değerleri ile farklılık göstermekle beraber Kırgızistan'ın genel gelişimine birtakım katkıda bulunmuştur. Bu bağlamda Kırgızistan'ın sosyal, kültürel ve manevi gelişiminde büyük rol oynayan Tatar halkının tarihi ve tarih içindeki sosyal ve kültürel süreçleri ilgi çekmektedir. Nitekim farklı yıllarda ve değişik sebeplerden dolayı Kırgızistan topraklarına yerleşen Tatarlar, yerli halkla iyi ilişkiler kurarak dostluk ve birlik içinde yaşamışlardır. Yerli halka din ve dil akrabalık gösteren Tatarlar kendine has kültürleri yanında Kırgız kardeşleri ile İdil-Ural bölgesinden getirdiği Batı kültürünü de paylaşmıştır. Bu bakımdan Kırgızistan'daki Tatarların sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetleri üzerine araştırma ve incelemelerde bulunmuştur.

Tatar halkının benliğini yansıtan, diğer toplumlarla benzerlik ve farklılıklarını gösteren örf ve âdetler, önemli bir yere sahiptir. Bununla beraber zamanın değişmesi, küreselleşme ve çevrenin kültür üzerindeki etkisi gibi sebepler geleneksel örf ve âdetlerin gün geçtikçe değişmesine ve hatta unutulmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla Kırgızistan'daki Tatarların gelenek, görenek ve inançlarını ihtiva eden çalışmaların çok az olması sebebiyle geleneksel âdetlere açıklama getirilmeye ve bunlarla ilgili kavramlarının tarihî izleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

İdil-Ural bölgesinden Orta Asya'ya onun içinde Kırgızistan'a göç eden Tatarların buraya gelişi ve buralarda yapmış olduğu ekonomik, sosyal ve eğitim alanındaki katkılarına ilişkin olarak XIX. yüzyılın başından XX. yüzyılın ilk yarısına kadarki dönem ele alınmıştır. Genelde Kırgızistan'ın güneyinde yaşayan Kırım Tatarları 1943-1944 yıllarında Almanlara yardım ettikleri gerekçesiyle suçlanarak Sovyet idaresi tarafından sürgüne sürülmüş olması ve daha sonraları bölgeye ilhak etmeleri sebebiyle Kırım Tatarları konunun dışında tutulmuştur. Bu bağlamda Kırgızistan'daki İdil-Ural Tatarları hakkında geniş bilgi toplamak için imkânlar ölçüsünde alan çalışması yapılmıştır. Ayrıca konunun esası ile ilgili sözlü kaynakların derlenmesine gayret gösterilmiştir. Aynı zamanda Tatarları yansıtan neşriyatlara başvurulmuştur.

Konuyla ilgili yapılmış olan çalışma ve araştırmalar genel olarak geniş çapta taranıp incelenmiş ve bugüne kadarki ortaya konmuş olan çalışmaların bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Böylece konuya ilişkin ön bilgi elde edilmiş ve bu çalışmalar alan araştırmasında geneli anlamak için yönlendirici olmuştur. Bu bağlamda araştırma ağırlıklı olarak alan verilerine dayandırılmaya çalışılmıştır. Bu bakımdan çeşitli bölgelere gidilerek konuyla ilgili malzemenin tespit ve kaydının yapılması yönüne gidilmiştir. Böylece ilk elden sözlü kaynaklara erişilmiştir. Nihayetinde konuya dair eserler, sözlü kaynaklar ve görsel verilerin (resimler) analizi yapılarak Kırgızistan'daki Tatarların sosyal ve kültürel hayatı üzerinde derinlemesine bir çalışma yapılmaya çalışılmıştır.

Kırgızistan'daki Tatarlar ile ilgili yapılan çalışma giriş, üç bölüm, bölümü oluşturan ana başlık, alt başlık ve yan başlıklar ile sonuç üzerine tesis edilmiş bulunmaktadır. Çalışmanın daha iyi anlaşılabilmesi için tezin giriş kısmında Tatar halkının genel tarihi, öncelikle Tatar adı nereden geldiğini ve bugünkü Tatar halkının “Tatar” adını benimsemesi, Tatar halkının menşei ve gruplara bölünmesi, Orta Asya'ya gelmeleri ele alınmıştır.

Çalışmanın birinci bölümü Kırgızistan'da Tatar nüfusunun oluşumuna, Bolşevik devrimine kadarki ekonomik, kültür ve eğitim faaliyetlerine ayrılmıştır. Bu bağlamda ele alınan birinci bölüm, Tatarların Kırgızistan'a göç sebepleri ve dönemleri, Tatarların ekonomik faaliyetleri, Tatarların kültür ve eğitim faaliyetleri ana başlıklar altında işlenmiştir. Genelde İdil-Ural Tatarların ne zaman ve hangi sebeplerinden dolayı geldiği, Kırgızistan'ın hangi bölgesine yerleştiği hakkında bilgiler verilmektedir. Bolşevik devriminden önceki dönemlerde Tatarların Kırgızistan ekonomisinin gelişmesine sağladığı katkılar hakkında malumatlar sunulmaktadır. Ayrıca Tatarların, Kırgızistan'a İslamiyet'in yayılmasında, eğitim ve Kırgız kültürü gelişmesinde oynadığı rolü ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünü teşkil eden Bolşevik devrimi ve sonrasında Kırgızistan Tatarları kaleme alınması hususunda Kırgızistan'ın Çarlık yönetiminden Sovyet idaresine geçiş sürecinde Tatarların faaliyetlerine kadar inilmiş olup söz konusu durum ikinci bölümün ilk ana başlığını oluşturmaktadır. Sovyetlerin ilk dönemlerinde Tatarların sosyo-kültürel faaliyetleriyle ilgili ikinci ana başlık Sovyetlerin gelmeleriyle Tatarların sosyal hayatının ve kültürünün hangi yönde değiştiğini yansıtmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümü ise Kırgızistan'daki Tatarların sosyal yapısına ve kültürel hayatına hasredilmiştir. Bu bağlamda ele alınan bölüm, Tatarların aile yapısı ve örf-adetleri ana başlıklar altında işlenmiştir. Burada Tatarların ailesinin oluşumu, çocuğun dünyaya gelmesiyle ilgili gelenekler; doğum öncesi ve sonrası uygulanan âdetler hakkında bilgiler verilmektedir. Evlilik yaparken uygulanan gelenek ve görenekler hakkında malumatlar sunulmaktadır. Ölüm olayının toplumdaki yeri ve ölümün gerçekleşmesi anında yapılması gereken uygulamalardan bahsedilmektedir.

Tarihî ve kültürel açıdan büyük bir öneme sahip olan çalışmada, söz konusu tezde terimlerin özgünlüğü aynen muhafaza edilmiş olup yeri geldiğinde Türkçesine de yer verilmeye gayret gösterilmiştir. Ayrıca tezde yer verilen hususi terim ve ifadelerden istifadeyi kolaylaştırmak adına, tezin sonuna bir lügatçe konmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

Tatarların Kırgızistan'ın gelişmesine sağladıkları katkılar oldukça büyüktür. Bu bağlamda Kırgızistan'ın gelişmesindeki Tatarların ekonomik, kültür ve eğitim faaliyetleri ortaya konmaya çalışılmaktadır. Tatarların Bolşevik devriminden önceki ve sonraki sosyo-kültürel hayatı karşılaştırılarak analiz yapılmaktadır. Ayrıca çalışmada, unutulmaya ve kaybolmaya yüz tutmuş Tatar örf-âdet ve gelenekleri hakkında bilgi verilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tatar, Kırgızistan, XIX-XX. yüzyıl, sosyal hayat, kültür.

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган	: Яна Сытдыкова
Университет	: Кыргыз-Түрк Манас Университети
Бөлүмү	: Коомдук илимдер институту
Адистиги	: Тарых
Дипломдук иштин мүнөзү	: Магистратура
Барактарынын саны	: XIX-123
Бүткөн жылы	: 25 /05 /2011
Илимий жетекчиси	: Илимдин доктору, профессор Ремзи Атаоглу

XIX кылымдын башынан XX кылымдын башына чейин Кыргызстандагы татарлардын социалдык абалы жана маданияты

Кыргыз Республикасы тарых боюнча сексенден ашык улутка баш калкалатып, миңдеген адамга мекен болуп келген. Ар бир улут, өзүнө мүнөздүү өзгөчө тарыхы, үрп-адаты, дини, тили менен, Кыргызстандын жалпы өнүгүүсүнө бир топ салым кошкондугу анык. Кыргызстандын социалдык, маданий жана руханий өнүгүшүндө өтө чоң роль ойногон татар калкынын тарыхы жана жашоосу өзүнчө бир кызыгууну туудурат. Ар башка жылдарда жана ар түрдүү себептердин натыйжасында, Кыргызстандын территориясын жердеп калган татарлар, жергиликтүү калк менен жылуу мамиле куруп, өз ара достук жана ынтымак ичинде жашап келишкен. Бири-бирине дин жана тил туугандары болгон татарлар, кыргыз боордоштору менен, өзүлөрүнүн маданияты менен катар, Волга–Урал боюнан алып келишкен Батыш маданияты менен да бөлүшүшкөн. Бул процесстин кандайча өткөндүгүн ачыктоо максатында, Кыргызстандагы татарлардын социалдык, экономикалык жана маданий иш-аракетин изилдеп аныктоого аракет жасалды.

Татар калкын таанытып, анын башка калктар менен окшошпук жана айырмачылыктарын көрсөткөн каада-салты маанилүү бир орунда турат. Убакыттын өтүшү, глобалдашуу, айланадагы маданияттардын кылган таасири жана башка ушул сыяктуу себептердин натыйжасында, каада-салты күн өткөн сайын өзгөрүүгө дуушар болуп, унутулууга учурап жатат. Тилекке каршы, ушул күнгө чейин Кыргызстандагы татарлардын үрп-адат, каада-салты жана диний ишенимдери изилденген илимий эмгектер өтө аз жазылган. Ушул көз караштын таасири менен, Кыргызстандагы татарлардын каада-салтын жана буга байланыштуу түшүнүктөрдүн тарыхый издерин ачыктап көргөзүү керектиги жаралды.

Магистрдик иште XIX кылымдын башынан XX кылымдын биринчи жарымына чейинки мезгил изилденди. Бул мезгилдик алкак, татарлардын Волга–Урал аймагынан Орто–Азияга, анын ичинде Кыргызстанга көчүп келиши жана алардын бул жердеги экономикалык, социалдык жана билим берүү тармагына кошкон салымдарына байланыштуу аныкталды. Герmandыктарга жардам беришкендиги жалаасы менен, Совет башкаруучулары тарабынан айдалган жана негизинен Кыргызстандын түштүк аймактарында жайгашкан, Крымдык татарлар, 1943-1944 жылдарда гана келгендиктери үчүн ишибиздин изилдөө алкагына кирбеди. Буга байланыштуу, изилденип жаткан маселенин негизги өзгөчөлүктөрүн мүмкүн болушунча ачыктап берүү аракети көрүлдү. Ушул максатта изилдөөдө, Кыргызстандагы Волга-Уралдык татарлар туурасында маалымат камтыган кошумча адабий булактар колдонулду. Ошондой эле, оозеки тарыхый булактарды жыйноого өзгөчө көңүл бурулду.

Изилдөө темасына байланыштуу буга чейинки бардык эмгектер каралып анализденди. Мындай жол менен, изилдөөгө байланыштуу алгачкы жалпы маалымат жыйналды. Айрыкча, бул эмгектер ишибиздин жазылышында жол көрсөткүч болуп беришти. Изилдөөбүз, негизинен, жергиликтүү маалыматтарга таяндырылып жазылууга аракет жасалды. Ушул себептен, республикабыздын кээ бир облустарына барылып,

илимий мааниси зор маалыматтар жазылып алынды. Ушундайча, биринчи колдон оозеки булактар жыйналды. Акырында, адабий, оозеки жана көрүү (фотосүрөттөр) булактарынын анализи жасалуу менен, Кыргызстандагы татарлардын социалдык жана маданий абалы туурасында илимий изилдөө иши жазылып даярдалды.

Магистрдик ишибиз киришүү, негизги темалар, кошумча темалар жана кошумча бөлүктөрдөн түзүлгөн үч бөлүмдөн жана жыйынтыктан турмакчы. Изилдөөнүн түшүнүктүү болушу үчүн, киришүүдө, татар калкынын жалпы тарыхы; «татар» этнониминин келип чыгышы жана бүгүнкү татар калкынын «татар» этнонимин кабыл алышы; татар калкынын келип чыгышы, группаларга бөлүнүшү; татарлардын Орто-Азияга көчүп келүүлөрү тууралуу маалымат берилди.

Изилдөөнүн биринчи бөлүмүндө, Кыргызстандагы татар диаспорасынын түзүлүшү, татарлардын большевиктик төңкөрүшкө чейинки экономикалык, маданий жана билим берүү тармагындагы иш-аракеттери изилденип каралды. Ушуга байланыштуу, биринчи бөлүм, татарлардын Кыргызстанга көчүп келүү себептери жана мезгилдери, татарлардын экономикалык иш-аракеттери, татарлардын маданий жана билим берүү тармагындагы аракеттери деген негизги темалардын алкагында изилденип жазылды. Бул жерде, Волга-Уралдык татарлардын качан жана эмне себептер менен аймакка көчүп келгендиктери, алардын Кыргызстандын кайсы жерлерине, кандай жердешкендиктери тууралуу сөз болот. Татар калкынын, Кыргызстандын экономикалык өнүгүшүнө, большевиктик төңкөрүшкө чейинки, кошкон салымы, ошондой эле, Кыргызстанда Ислам дининин жайылышы жана кыргыз маданиятынын өнүгүшүндө ойногон ролу тууралуу кенен маалымат берилет.

Изилдөөнүн экинчи бөлүмүнүн негизги максаты, аймакка Совет башкаруусунун келиши менен татарлардын жашоосунда кандай өзгөрүүлөрдүн болуп өткөндүгүн чагылдырып берүү болуп эсептелет. Падышачылык мезгилден Совет башкаруусуна өтүү мезгилинде татарлар жана Совет башкаруусунун алгачкы мезгилинде татарлардын социалдык-маданий иш-аракеттери деген кошумча темалар, экинчи бөлүмдүн башкы темаларын түзүшмөкчү. Мындайча бул жерде, Советтердин келишинин, татарлардын социалдык жана маданий жашоосуна кандай таасир бергендиги тууралуу сөз болот.

Изилдөөнүн үчүнчү бөлүмү болсо, Кыргызстандагы татарлардын коомдук түзүлүшү жана маданий жашоосуна арналган. Ушуга байланыштуу, бул жерде татарлардын үй-бүлөлүк түзүлүшү жана каада-салты каралган. Мында, татарлардын үй-бүлөсүнүн түзүлүшү, бала төрөлөрдөн мурун жана кийин аткарылган ырым-жырымдар тууралуу маалымат берилет. Нике кыйуу жана тойдо аткарылган ырым-жырымдар сүрөттөлөт. Нике кыйуу («Никах») жана татар тойу («туй») тууралуу кенен маалымат берилет. Өлүмдүн коомдук жашоодогу мааниси жана өлүк койууда аткарылган ырым-жырымдар көрсөтүлөт.

Тарыхый көз караштан маанилүү болгон, бул изилдөө ишинин жазылышында негизги максат, татар маданиятына тиешелүү терминдерди болгонундай калтыруу, зарыл болгон учурларда, булардын түрк тилиндеги котормолорун кошо көрсөтүп берүү болду. Ал эми, эмгектин акырында берилген чакан сөздүк болсо, өзгөчө термин жана түшүнүктөрдү түшүнүүдө бир топ жеңилдик камсыздамакчы.

Кыргызстандын өнүгүшүндө татар калкынын кошкон салымы зор. Ушул себептен, Кыргызстандын өнүгүшүндөгү татарлардын экономикалык, маданий жана руханий иш-аракеттерин изилдеп, төңкөрүштөн мурунку жана кийинки мезгилде, татарлардын социалдык-маданий абалынын салыштырмалуу анализин жасоо аракети көрүлдү. Ошондой эле, илимий изилдөөдө, тилекке каршы, убакыттын өтүшү менен унутулуп жоготууга учураган, Кыргызстандагы татар калкынын каада салты, үрп-адаты тууралуу маалымат берилди.

Ачкыч сөздөр: Татар, Кыргызстан, XIX-XX кылым, социалдык жашоосу, маданият.

АБСТРАКТ

Подготовила	: Яна Сытдыкова
Университет	: Кыргызско-Турецкий Университет «Манас»
Факультет	: Институт социальных наук
Специализация	: История
Степень дипломной работы	: Магистратура
Количество страниц	: XIX-123
Дата окончания	: 25 /05 /2011
Руководитель	: Проф. Док. Ремзи Атаоглу

Социальная жизнь и культура татаров Кыргызстана с начала XIX до начала XX веков

На протяжении долгой истории Кыргызстан приютил более восьмидесяти наций и стал родиной для многих тысяч людей. Каждая нация, имея свои особенности истории, обычаев и традиций, веры и языка, внесла свой определённый вклад в развитие Кыргызстана. Вызывает большой интерес жизнь и история татарского народа, сыгравшего немаловажную роль в социальном, культурном и духовном развитии Кыргызстана. В разные периоды времени и по разным причинам осевшие на территорию Кыргызстана татары, установив хорошие отношения с местным населением, жили с ними в мире и согласии. Схожие с местным населением по вероисповеданию и языковой особенности, они делились с единоверцами киргизами своей национальной и в тоже время европейской культурой, завезённой ими с Волго-Уральского региона. Для того, чтобы понять как проходил этот процесс была исследована и изучена социальная, экономическая и культурная деятельность татар Кыргызстана.

Также очень важным являются традиции и обычаи, представляющие татарскую нацию и показывающие сходства и различия с другими народами. По таким причинам как изменение времени, глобализация, влияние окружающих культур, обычаи и традиции, изменяясь день за днём, обречены на исчезновение. К сожалению, было написано очень мало научных работ, охватывающих обычаи и традиции татар Кыргызстана. С этой точки зрения была сделана попытка рассказать о этих традициях и констатировать исторические следы понятий, связанных ними.

Был исследован период с начала XIX до первой половины XX веков, связанный с обоснованием татар, переселившихся с Волго-Уральского региона в Среднюю Азию, а именно, в Кыргызстан, а также с их экономическим, социальным и педагогическим вкладом. Проживающие в основном в южных областях Кыргызстана крымские татары не были изучены в рамках этой работы по причине того, что они были сосланы советскими властями уже после сороковых годов по обвинению в помощи немцам в 1943-1944 годах. В связи с этим мы постарались насколько это возможно раскрыть основные особенности исследуемой темы. При написании работы были использованы дополнительные литературные источники, которые повествуют о татарах. В особенности, было уделено много внимание на сбор устных источников, касающихся главной основы темы.

Были тщательно рассмотрены все предыдущие исследования по данной теме и проведен их анализ. Таким образом, были рассмотрены предварительные сведения по данной теме и они послужили своеобразным проводником в написании работы. А также было сделано больше усилий на основании достоверных данных, связанных с темой. В связи с этим, отправившись в некоторые области республики, были зафиксированы и записаны ценные материалы. Таким образом, была собрана информация с первых уст. В

конечном итоге, анализируя литературные, устные и зрительные (фотографии) источники, была написана научная работа

Научная работа о татарах Кыргызстана состоит из вступительной части, трёх глав, состоящих из заглавия, подзаголовка, дополнительных частей и заключения. Для того, чтобы научная работа была более понятной, во вступительной части была дана информация прежде всего об образовании этнонима «татар» и о принятии этого этнонима современным татарским народом, о происхождении татар и об их групповых делениях, а также о их переселении в Среднюю Азию.

Первая глава была выделена для того, чтобы рассказать об образовании татарской диаспоры в Кыргызстане и о экономической, культурной и педагогической деятельности татар до октябрьской революции. В связи с этим первая глава была проработана под такими заголовками как причины и время переселения татар в Кыргызстан, экономическая деятельность татар, педагогическая и культурная деятельности татар. Была дана информация о том, когда и по каким причинам произошло переселение татар из Волго-Уральска и как произошло их обоснование в разные области Кыргызстана. Были предоставлены сведения о вкладе татар в развитие экономики, педагогическом воспитании Кыргызстана до революции, а также о роли татар в распространении Ислама в Кыргызстане и развитии кыргызской культуры в общем.

Главная цель второй главы научной работы показать как изменилась жизнь татар Кыргызстана после прихода сюда советской власти. Такие под темы как татары во время процесса перехода Кыргызстана от царской к советской власти и социально-культурная деятельность татар в течении первых лет после установления советов являются главными заголовками ко второй главе. Таким образом, здесь повествуется о том, как же всё-таки повлияла советская власть на социальную и культурную жизнь татар Кыргызстана.

Третья глава посвящена культурной жизни и социальной структуре татар Кыргызстана. В связи с этим, в этой главе были рассмотрены структура семьи, традиции и обычаи у татар. Была дана информация об образовании татарской семьи, об обычаях, связанных с рождением ребёнка, с предродовыми и с послеродовыми обрядами. Описаны обряды и традиции, соблюдающиеся при помолвке и свадьбе. Предоставлены сведения о обряде «*Никах*» и о татарской свадьбе (*тууй*). Было показано какое место в обществе занимает смерть, а также обряды, которые исполняются при чьей-либо смерти.

В написании важной с исторической точки зрения научной работы, главной целью было сохранить все термины, связанные с культурой татар, в первоначальной форме, а в нужных местах передать их эквивалент на турецком языке. А чтобы облегчить понимание некоторых особенных терминов и понятий, в конце научной работы в качестве приложения был помещён небольшой словарь.

Татары внесли немаловажный вклад в развитие Кыргызстана. В связи с этим было решено рассмотреть и исследовать деятельность татар в экономическом, культурном и духовном развитии Кыргызстана, и провести сравнительный анализ социально-культурной жизни татар до и после революции. А также в этой научной работе была дана информация о традициях и обычаях татаров Кыргызстана, которые, к большому сожалению, со временем были забыты и утрачены.

Ключевые слова: Татары, Кыргызстан, XIX-XX века, социальная жизнь, культура.

ABSTRACT

Prepared by : Iana Sytdykova
University : Kyrgyz-Turkish University "Manas"
Faculty : Institute of Social Sciences
Specialization : History
Degree thesis : MSc
Number of pages : XIX-123
End Date : 25 /05 /2011
Leader : Prof. Dr. Remzi Ataoğlu

SOCIAL LIFE AND CULTURE OF TATARS IN KYRGYZSTAN SINCE THE BEGINNING OF THE 19TH CENTURY UNTIL THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY

Kyrgyzstan is located on the peak of the mountains with its generous, honorable and hospitable people. History showed that Kyrgyzstan became a land for thousands of non-Kyrgyz due to the special characteristics and hospitality of Kyrgyz people.

Despite of having different values, every nation that migrated to Kyrgyzstan made undeniable contributions to the development of Kyrgyzstan with their languages, traditions, religious and cultural values.

Tatars one of the nations that migrated to Kyrgyzstan occupy a very important place in the of development social and cultural life of this land.

As it is well known that due to several reasons Tatars inhabited in Kyrgyzstan and immediately began living with Kyrgyz people very friendly. After dwelling in Kyrgyz land Tatars practiced their own culture without any restriction and exchanged their cultural values- which based on Idil-Ural region- with Kyrgyz people.

Traditional, religious and social values are very important in Tatar culture. In fact all those values reflect the originality and cultural roots of Tatars which sometimes show similarities and differences with other cultures. However, with the negative effects of globalization and modern age, day by day Tatar's tradition began to be forgotten. Hereby this research tries to find out the traces of Tatar's tradition in Kyrgyzstan.

Tatar's migration to central Asia is very disputable and has got many secrets in history. Tatars faced painful conditions. However, majority of them introduced their respectful culture to the brother nations of central Asia. Therefore, this dissertation focuses on the cultural and social life of Tatars whom first blamed to take side with Germans then forced to migrate from Idil -Ural to Kyrgyzstan with the decision of soviet commission in the beginning of 19th century to the first quarter of 20 th century. Then Soviet authorities excluded Crimea Tatars who took shelter in southern part of Kyrgyzstan from being conspiracy against Soviet regime.

Despite of lack of sources this dissertation tries to give detailed information about historical background of Idil-Ural Tatars.

Also to reach sufficient knowledge previous researches were elaborated and used as a source of this field. It can be said that this thesis can be accepted as a field research.

To reflect the real values about Tatars dwelling in Kyrgyzstan, I personally visited many different parts of Kyrgyzstan and collected reliable information especially by making observation and meeting with Tatars. Then all collected data photos and oral sources were analyzed objectively to use in dissertation as an authentic knowledge.

In fact this research is compound of three parts introduction –Main title –subtitles and conclusion. To make the subject understandable general history of Tatars, epistemology of Tatar and Tatar groups were primarily given in introductory part.

First part of the thesis focuses on Tatar population in Kyrgyzstan and expresses the cultural economic and educational activities of Tatars until Bolshevik revolution. Also this part tries to demonstrate reasons of Tatar's migration to Kyrgyzstan and their habitation. In addition, this part deals with Idil-Ural Tatars and their contributions to economic developments of Kyrgyzstan. Finally this part gives detailed information about the role of Tatars in conversion of Kyrgyz people to Islam.

Second Part of thesis deals with post revolution period and conditions of Tatars during that time in Kyrgyz land. Of course this constitutes the main title of second part. Finally this part deals with the Tatars, their social and cultural activities in soviet era.

The third part of the thesis elaborates the social and cultural life of Tatars in Kyrgyzstan. It can be said that this part completely dedicated to Tatar tradition such as family life, marriage ceremonies, child birth, place of death in society and finally funerals.

No doubt this work has got cultural and historical value and therefore all the terms kept as original .However, in the case of necessity Turkish versions of the terms used or explained. Also to ease the usage of the terms and enhance their understandability a vocabulary section was put at the end of the thesis.

To sum up: this work analyzes Tatars in Kyrgyzstan from the different angles such as cultural, social, religious, economic and educational life .Also this dissertation makes comparison between the life and tradition of Tatars before and after revolution. Finally this dissertation focuses on the contributions of Tatars in the different walks of life in Kyrgyzstan and demonstrates negative factors that made Tatar's culture forgotten.

Keywords: Tatar, Kyrgyzstan, XIX-XX century, social life, culture.